

РЕШЕНИЕ

№ 613

гр. София, 25.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 42 състав, в публично заседание на 02.11.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калин Куманов

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **13373** по описа за **2017** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/, във връзка с чл.203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по искова молба, подадена от П. П. П. от [населено място], ЕГН: [ЕГН], чрез адв.С., с която са предявени следните искове срещу Българската народна банка:

1. иск за осъждане на БНБ да ѝ заплати сума в размер на 8 627,96 лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди – лихва за забавено плащане върху гарантирания размер на вложенията (196 000 лв.) в "Корпоративна търговска банка" АД вследствие бездействие на БНБ да обяви депозитите в "КТБ" АД за безналични;

2. иск за осъждане на БНБ да ѝ заплати сума в размер на 2 000 лв. – част от сумата 70 188,73 лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди – разлика между размер на вложенията в "КТБ" АД и изплатения гарантиран депозит.

Претендира се и присъждане на сумата на направените от ищеца разноски по делото.

Ищцата претендира, че е претърпял имуществени вреди, изразяващи се в невъзможност за достъп и управление на средствата си, в причинно-следствена връзка с бездействието на БНБ да издаде акт по чл.1, т.3, подточка i от Директива 94/19 и да стартира компенсаторен механизъм по чл.10 от Директива 94/19, квалифицирано и като нарушение на чл.1 от Протокол 1 към ЕКПЧ. Твърди, че БНБ не е изпълнила

служебните си задължения да приложи надзорни мерки и да даде задължителни предписания въз основа на доклада за проверката в К., с който са установени сериозни нарушения на Закона за кредитните институции. БНБ като кредитна институция, която по закон осъществява банков надзор, е имала задължението съгласно чл.1, § 3, б.і от Директива 94/19 да установи неналичните депозити и да установи, че К. е неспособна да изплаща депозити считано от 20.06.2014 г., от когато тече 5-дневният срок /в работни дни/ и към 30.06.2014 г. е следвало да направи констатацията, че депозитите са неналични. С оглед всичко изложено ищцата намира, че това неизпълнение е в пряка връзка с влошаване състоянието на К. АД. В с.з. ищцата не се явява и не изпраща представител.

От ответника е постъпил писмен отговор от 25.02.2022 г., с който исковете се оспорват като неоснователни и недоказани. Процесуалният представител на ответника твърди, че неизпълнението на служебните задължения, посочени от ищцата, се изразява в неиздаването на юридически актове и не са фактически бездействия. Производството по несъстоятелност не е приключило, поради което е недопустимо да се присъжда обезщетение по ЗОДОВ. Изтъква липса на противоправност на действията и бездействията на БНБ. Намира, че от събраните доказателства по делото се установява, че не е налице вторият елемент от фактическия състав за ангажиране отговорността на държавата съгласно чл.1, ал.1 ЗОДОВ - претърпени вреди. Позовава се на изтекла погасителна давност по чл.111, б.в) от Закона за задълженията и договорите. Въз основа на това моли за отхвърляне на исковете като неоснователни и недоказани. Претендира всички направени разноси по делото, както и юрисконсултско възнаграждение. В с.з. чрез юк.С. поддържа писмения отговор. Представя писмена защита с подробни съображения.

Представителят на СГП – прокурор Д., дава заключение за неоснователност и недоказаност на исковете.

Съдът намира за установено от фактическа страна следното:

По делото няма спор, че ищцата е вложител в К.. Не е спорно, че е имала договори за безсрочни депозити с К.. Към 30.06.2014 г. наличностите на парични суми по банковите сметки на ищцата в К. АД възлизат в общ размер на 255 028,38 лева.

На 04.12.2014 г. ищцата получава изплащане от Фонда за гарантиране на влоговете в банките на съответния размер на гарантирания депозит, възлизащ в размер на 196 000 лева. След изплащане на гарантирания депозит наличните парични суми по банковите сметки на ищца в К. АД влизат в размер над гарантираната сума от 196 000 лева. съгласно банково удостоверение с изх. № 989/23.06.2022 г., издадено от К..

С Решение № 73/20.06.2014 г. на Управителния съвет на БНБ във връзка със спиране на плащанията към клиенти, настъпило в резултат на масирано теглене на средства и писма изх. № 4098 и 4099/20.06.2014 г. на изпълнителните директори на К. на основание чл.115, ал.1 и ал.2, т.2 и 3, чл.116, ал.1 и ал.2, т.2, 3 6 и 7 вр. чл.103, ал.2, т.24 ЗКИ и чл.16, т.16 ЗБНБ, К. е поставена под специален надзор поради опасност от неплатежоспособност за срок от 3 месеца, като са назначени квестори, спряно е изпълнението на всички задължения от банката, ограничена е нейната дейност, като ѝ е забранено да извършва всички дейности съгласно банковия ѝ лиценз, отстранени са от длъжност членовете на Управителния и Надзорния съвет и са лишени от право на глас акционерите, притежаващи пряко или косвено повече от 10 на сто от акциите с право на глас.

На 25.06.2014 г. е възложена проверка на активите на К., извършена съвместно от „Делойт одит“ ООД, „Ърнст енд Янг одит“ ООД и „АФА“ ООД за срок от 10 дни с цел да се даде оценка на състоянието и качеството на 95,4 % от кредитния и на 99,1 % от инвестиционния портфейл на К..

На 30.06.2014 г. УС на БНБ приема решение да бъдат намалени лихвените проценти по депозитите на К.. На 11.07.2014 г. БНБ оповестява публично резултатите от одита.

С Решение № 94/31.07.2014 г. на УС на БНБ е приет доклад за текущо състояние на К., внесен от квесторите на банката на основание чл. 121 ЗКИ. Със същото решение на квесторите на банката е възложено да сключат допълнителни договори с „Делойт одит“ ООД, „Ъ. енд Я. одит“ и „АФА“ ООД за цялостна оценка на активите на К., която да бъде извършена в срок до 20.10.2014 г., като са дадени и задължителни предписания за подготовка на кредитните досиета за целите на одиторската проверка, сключване на договор за правна помощ по прегледа на обезпеченията като част от процеса на подготовка на кредитните досиета и др.

С Решение № 114/16.09.2014 г. УС на БНБ, като взел предвид, че банката продължава да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори (към м.09.2014 г. те са в размер общо на 6 227 521 хил. лв.) на основание чл.115, ал.1, т.2 и ал.3 и чл.116, ал.1 вр. чл.103, ал.2, т.24 ЗКИ и чл.16, т.16 ЗБНБ е удължил до 20.11.2014 г. срока, за който К. е поставена под специален надзор, като до цитираната дата се прилагат и мерките по т.2-7 от Решение № 73/20.06.2014 г. На основание чл.107, ал.3 ЗКИ на квесторите на К. е указано най-късно до 20.10.2014 г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на К., извършена от трите одиторски дружества.

На 17.10.2014 г. Европейският банков орган в Препоръка № ЕВА/РЕС/2014/02 коментира, че БНБ е нарушила правото на ЕС и дава препоръка да се гарантира достъпът на вложителите в К. до гарантираните размери.

На 20.10.2014 г. квесторите на К. внасят в БНБ докладите на одитните компании, които в периода 05.08. - 20.10.2014г. са извършили анализ и оценка на основни балансови позиции и издадени банкови гаранции от К.. Заключение на одиторските компании е за необходимост от обезценки на активи на К. в общ размер на 4 222 млн. лв.

Едновременно с назначаването на преглед на активите на БНБ, в периода 04.07. - 14.10.2014 г. е извършена и проверка на място от екип инспектори от управление „Б. надзор“ на БНБ, протекла на 3 етапа: първи – установяване пълнотата на кредитните досиета; втори - оценка на администрирането на кредитните досиета и трети – проследяване на паричните потоци, свързани с усвояването на средствата по тях и обслужването им; вероятната свързаност на кредитополучателите от кредитния портфейл на банката; произхода на средствата за увеличението на акционерния капитал и емисията на други капиталови инструменти, включени в капитала на институцията.

На 25.09.2014 г. Европейската комисия открива процедура за нарушение срещу Република България за неправилното транспониране на чл. 1, § 3 и чл. 10, § 1 от Директива 94/19/ЕО.

С решение № 133/21.10.2014 г. на УС на БНБ са приети докладите за анализ и оценка на активите на К., извършени от трите одиторски компании. На основание чл.107, ал.3 ЗКИ на квесторите на К. е указано в срок до 31.10.2014 г. да предприемат необходимите действия съгласно Международните стандарти за финансова отчетност

за осчетоводяване в баланса на банката на резултатите от оценката и анализа на активите на К..

На 27.10.2014 г. в Народното събрание е внесен доклад „Събитията и предприетите действия, свързани с К. АД и ТБ В. ЕАД от името на УС на БНБ, съдържащ детайлна информация за събитията и за всички предприети действия и взети решения от БНБ от 20.06.2014 г. до датата на доклада.

На 04.11.2014 г. в изпълнение на Решение № 133 на УС на БНБ квесторите на К. са внесли в БНБ финансови и надзорни отчети на К. към 30.09.2014 г., въз основа на които УС на БНБ установява отрицателна стойност на собствения капитал на К. в размер на минус 3 745 313 хил.лв, определен според Регламент /ЕС/ № 575/2013 относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници, както и че банката не отговаря на капиталовите изисквания съгласно цитирания Регламент и в резултат

С Решение № 138/06.11.2014 г. с протокол № 27 от 06.11.2014г. на УС на БНБ е отнет издаденият лиценз за банкова дейност на К..

С Решение № 61/18.11.2014 г. Управителният съвет на ФГВБ приема проекта на тристранния договор между ФГВБ, квесторите на К. и обслужващите банки и определя 04.12.2014 г. за начална дата на изплащане на гарантираните влогове в К. с отнет лиценз.

Към 06.11.2014 г. наличността по сметките на ищеца е над гарантираната сума от 196 000 лева.

На 04.12.2014 г. ФГВБ започва изплащане сумите на вложителите в К. АД.

С Решение № 664 от 22.04.2015 г. на Софийския градски съд по търг.дело № 7549/2014 г. е обявена неплатежоспособността на К. с начална дата 06.11.2014 г. С Решение № 1443 от 03.07.2015 г. по търг.дело № 2216/2015 г. Софийският апелативен съд е отменил решението на СГС в частта относно началната дата на неплатежоспособността, като е определил за начална дата 20.06.2014 г., по съображения, че състоянието на неадекватност на собствения капитал на К. не е настъпило към момента на отразяване на коригираните стойности в изготвените от квесторите отчети към 30.09.2014 г., а е било факт преди този момент. Решенията са достъпни на интернет сайта на В..

За горницата над изплатения гарантиран размер ищцата има вземане, което е служебно включено в списъка на приетите вземания в производството по несъстоятелност на К. от обявения по партидата на К. в ТРРЮЛНЦ Списък на приетите от синдика вземания на кредиторите.

Ищцата е включена в Частична сметка за разпределение на налични суми, изготвена от синдиките на банката в производството по несъстоятелност. Тя е включена във Втората частична сметка и в Четвъртата частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на К. АД.

По делото беше изслушана съдебно-счетоводна експертиза с вещо лице О. Т., която даде заключение по следните задачи, поставени от ответника:

1. Какъв е размерът на лихвата в проценти, начислявана по влоговете на ищцата в К. АД през периода от 30.06.2014 г. до 06.11.2014 г. вкл. и от 25.07.2014 г. до 06.11.2014 г. вкл., съобразно данните, предоставени от К. АД и като се съобрази с Решение № 82/30.06.2014 г. на УС на БНБ, приложено към отговора на исковата молба;
2. Въз основа на отговора на предходната задача и при прилагане на лихвения процент, начисляван върху влоговете на ищцата в К. АД през посочения период,

вещото лице да изчисли какъв е размерът на лихвата, начислена върху сумата от 196 000 лева през периодите от 25.07.2014 г. до 06.11.2014 г. вкл., от 30.06.2014 г. до 06.11.2014 г. вкл. и от 25.07.2014 г. до 04.12.2014 г., за влоговете във валута вещото лице да посочи левовата равностойност на начислената лихва за посочените периоди;

3. Какъв е размерът на законната лихва за забава върху сумата от 196 000 лева за периодите от 25.07.2014 г. до 06.11.2014 г. вкл., от 25.07.2014 г. до 04.12.2014 г. вкл., и от 30.06.2014 г. до 06.11.2014 г. вкл., за влоговете във валута вещото лице да посочи левовата равностойност на начислената лихва за посочените периоди.

Съдът кредитира експертното заключение като компетентно изготвено и даващо отговор на поставените задачи. Същото е мотивирано, съответства на събраните доказателства и следва да се приеме и за обосновано, предвид подробно изложената от вещото лице аргументация, послужила за формиране на експертните изводи. Експертът е анализирал коректно събраните доказателства и е изградил последователни, компетентни и вътрешно непротиворечиви изводи. Отговорил е изчерпателно на поставените въпроси, след съвкупна проверка и анализ на всички относими към спора факти.

При така установената фактическа обстановка Съдът достигна до следните правни изводи:

Съдът намира, с оглед изложените обстоятелства в исковата молба, че предявеният иск следва да се квалифицира като такъв по чл.1, ал.1 ЗОДОВ.

Константната съдебна практика приема, че в определени хипотези БНБ действа като носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, и в това си качество представлява административен орган по смисъла на § 1, т.1 ДР на АПК. Следователно редът за ангажиране отговорността на БНБ за вреди, причинени от нейни органи във връзка с осъществяване на вменената ѝ от закона надзорна дейност, следва да се ангажира по реда на чл.1, ал.1 ЗОДОВ.

Въпросът относно активната процесуална легитимация на БНБ, каквото възражение се поддържа и с актуалния отговор на ответника, е решен отдавна, предвид и постановените от СЕС решение от 04.10.2018 г., по дело С-571/16 и решение от 25.03.2021 г., по дело С-501/18. Макар да не принадлежи към системата на изпълнителната власт, разпоредби от ЗБНБ възлагат на Българската народна банка властнически правомощия, което я определя като административен орган, във втората хипотеза на § 1, т. 1 ДР АПК. С оглед на това БНБ може да бъде ответник, при условията на чл. 205 АПК по предявени икове за обезщетение за вреди от бездействие, при неупражняване на административните правомощия, спрямо друга търговска банка, вкл. за бездействие по неспазване задължения, произтичащи пряко от Директива 94/19/ЕО и свързаните с тях разпоредби от националното право.

Ищцата основава исковата си претенция с умишлено неизпълнение на служебни задължения от оправомощени длъжностни лица в БНБ управление „Б. надзор“. Развити са съображения, че с бездействието си посочените три длъжностни лица са допуснали колапс на К. АД, което довело до поставянето ѝ под особен надзор и обявяването ѝ в несъстоятелност.

Във връзка с позоваването от ответника на изтекла 3-годишна погасителна давност по отношение на претендираното обезщетение, Съдът следва да изследва какъв е характерът на същото. Предвидената в чл.111, б.в) ЗЗД 3-годишна давност касае вземанията за наем, за лихви и за други периодични плащания. В случая въз основа на

обстоятелствата, заявени с исковата молба, следва извод, че ищецът претендира вредите да са настъпили в резултат от незаконосъобразно бездействие на администрацията, тоест техният характер е произведен на деликтната отговорност по чл.45 и сл. ЗЗД. Макар размерът на претендираното от ищеца обезщетение за имуществени вреди да е определен чрез стойността на законната лихва за периода на забава, претенцията му не за е лихва. За измерител на вредите да е приета законната мораторна лихва, това не променя характера на претенцията на обезщетение, поради което в случая е приложима общата давност по чл.110 ЗЗД, а не кратката давност за лихви по чл.111, б.в) от същия закон.

Видно от датата на подаване на исковата молба – 04.12.2017 г., исковата претенция за периода от 30.06.2014 г. до 04.12.2014 г. не е погасена по давност. В тази връзка Съдът съобрази т.4 от диспозитива на Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по тълк.дело № 3/2004 г. на ОСГТК на ВКС, съгласно която при незаконни актове на администрацията началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане е влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаваните административни актове, при нищожните - това е моментът на тяхното издаване, а за незаконни действия или бездействия на административните органи - от момента на преустановяването им, в частта относно незаконни бездействия на администрацията. В случая се твърди, че дължимото действие – да бъдат обявени за неналични депозитите, безспорно е извършено с приемане на решение от 06.11.2014 г. за отнемане лиценза на К. АД поради неплатежоспособност, следователно това е началната дата на погасителния давностен срок за предявяване на исковите, а крайната, на която изтича давността, е 06.11.2019 г. Исковата молба е подадена на 04.12.2017 г., видно от приложена към нея товарителница с №[ЕИК] (л.28) с подател адв.В. С. и получател Административен съд София-град. Следователно, исковата молба е подадена, преди да изтече предвидената в чл.110 ЗЗД 5-годишна давност за предявяване на исковата претенция.

С оглед изложеното Съдът намира, че исковите претенции се явяват допустими.

1. Разгледано по същество, искането за обезщетение в размер на законната лихва за забава върху сумата от 196 000 лева за периода от 30.06.2014 г. до 04.12.2014 г. е частично основателно.

Съгласно чл.1, ал.1 ЗОДОВ правото на обезщетение възниква, когато са претърпени вреди от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органи или длъжностни лица на държавата или общината при или по повод изпълнение на административна дейност. Деликтната отговорност по ЗОДОВ се отличава от общата деликтна отговорност досежно деликвентата, както и досежно спецификата на причинната връзка – вредите трябва да са причинени при или по повод упражняването на административна дейност. Относно вината, противоправността и вредите не е налице отклонение от общия състав на деликтната отговорност. В конкретния случай се касае за вреди, причинени в следствие на административна дейност, изпълнявана от държавен орган. Основателността на иска предполага предварителното установяване на точно определени от законодателя кумулативно налични предпоставки: незаконосъобразен административен акт или незаконосъобразно действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице на държавата или общината; този акт да е отменен по съответен ред; да е настъпила вреда от такъв административен акт, действие или бездействие; да е налице пряка и непосредствена връзка между постановения незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие и настъпилата вреда.

Предявената искова претенция е за вреди вследствие неправомерни бездействия на служители на Българската народна банка. Следователно искът попада в хипотезата на чл.204, ал.4 АПК, като дали са налице бездействия и дали те са незаконосъобразни, се установява от Съда в

мотивите на решението, без да е необходим специален диспозитив за това.

Ноторно известно е, че с решения на БНБ, К. е била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, впоследствие е отнет лицензът ѝ. Искът за вреди се основава най-вече на твърдения за неупражнен от страна на БНБ надзор над кредитната институция, в която е била вложител. Същевременно ищцата твърди неправомерно поведение на БНБ, водещо до невъзможност да ползва вложените средства след 20.06.2014 г. Действително, в случая се установява бездействие на БНБ, но то е безспорно доказано само по отношение на забава при задействане на схемите за гарантиране на депозити.

След като разгледа фактите по делото, Съдът намира, че отговорността на БНБ в случая е за бездействие, но то се ограничава до неприлагане от страна на БНБ на разпоредбата на чл.1, § 3, б.і от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г. относно схемите за гарантиране на депозити, изм. с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г. (Директивата).

При съпоставката на приложимото към спора национално законодателство с приложимото съюзно законодателство към м. юни 2014 г., става ясно, че горесцитираната разпоредба от директивата е транспонирана неточно, като отговорността за това е на националния законодател. Съгласно чл.1, § 3, б.і „неналичен депозит“ означава депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато е налице едно от следните обстоятелства: і) съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние да изплати депозита и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; Компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми.

Неточното транспониране на разпоредбата от правото на ЕС в националния ни закон към месец юни 2014 г. обаче в конкретния случай не освобождава от отговорност БНБ. В цитираните и ответника решения по дела С-571/16 и С-501/18, СЕС приема, че чл.1, § 3, б.і) от Директивата има директен ефект и представлява правна норма, целяща предоставяне на права. Признатият директен ефект на посочената разпоредба освен че предоставя права на частноправните субекти, налага на компетентния орган задължение, което е достатъчно точно и безусловно. Ето защо необосновано е възражението на БНБ, че не е „компетентен орган“ по смисъла на чл.1, § 3, б.і) от Директивата. Дори и да се приеме, че изрично уреденото ѝ в националното ни законодателство правомощие за установяване неналичност на депозитите на кредитна институция да ѝ е възложено едва със законодателните изменения на ЗБНБ и ЗКИ през август 2015 г. (ДВ, бр. 62 от 2015 г., в сила от 14.08.2015 г.), това не означава, че тя не е разполагала с него и преди тези изменения, по силата именно на приложимото вторично право на ЕС. БНБ е компетентният орган, издаващ лиценз на кредитните институции, респективно тя е компетентният орган, който следи кредитните институции да изпълняват задълженията си, основна част от които са спрямо вложителите им и техните депозити. БНБ е и органът, който е натоварен да следи за обективното финансово състояние на кредитните институции и да отнема издадените лицензи на банките при наличие на законоустановени предпоставки. При тези предоставени ѝ с националното законодателство правомощия БНБ е компетентният орган по смисъла на чл.1, § 3, б.і) от Директива 94/19/ЕО.

Не може да се сподели и възражението на ответника, че БНБ не е имала правомощието да издаде изричен акт, с който да установи неналичност на депозитите в К., тъй като националният законодател не е предвидил изрично това. Правомощието на БНБ за издаването на въпросния акт произтича от действаща съюзна разпоредба, която макар да се съдържа в директива, е с директен ефект. БНБ, в качеството си на надзорен по отношение К. орган, е дължала активно поведение, изразяващо се в преценка и обявяване на депозитите в К. за „неналични депозити“, от който момент текал и императивните срокове, разписани в

Директивата, за изплащането на тези депозити до гарантирания размер. При така изложеното може да се направи обоснован извод, че е налице незаконосъобразно бездействие от страна на БНБ да изпълни нормативно задължение, установено в пряко приложима и с директен ефект разпоредба на чл.1, § 3, б.и) от Директивата задължение на БНБ по обявяване неналичност на депозитите в К..

Следва да се има предвид, че на основание договора за платежни услуги ищцата е имала притежание върху движими вещи - парични средства, правото на собственост върху които не е могъл да упражнява, поради бездействието на БНБ да защити това нейно притежание, като издаде акт по чл.1, т.3, б.и) от Директива 94/19, с който да даде старт на компенсационния механизъм по чл. 10 от Директивата.

Още на 20.06.2014 г. (датата, на която БНБ е поставила К. под специален надзор) ответникът се позовава на изчерпване на ликвидните средства на К., т.е. още на тази дата БНБ е следвало да обяви неналичност на депозитите в К., от която дата следва да се определи и първия възможен достъп на вложителите до гарантирания размер на депозитите им. В случая, постановявайки Решение № 73/20.06.2014 г. за поставяне на К. под специален надзор, БНБ е разполагала с необходимите факти, обосноваващи извод за неналичност на депозитите по смисъла на чл.1, § 3, б.и) от Директивата, тъй като взема решение за преустановяването на достъпа до депозитите в нея по причини, пряко свързани с финансовото положение на банката. Не е спорно, че към 20.06.2014 г. К. не само не е изпълнила вече подадени заявки за плащане, но и всички вложители са били лишени от възможността изобщо да правят заявки за изплащане на депозитите си. Видно от решението на Управителния съвет на БНБ, К. не е била в състояние да приема заявки и да изплаща дължимите и платими депозити. Въпреки това решение за обявяване неналичност на депозитите не е взето от надзорния орган в защита интересите на вложителите. Едва на 06.11.2014 г. със свое решение БНБ отнема лиценза на К., на който акт се основава последвалото изплащане на гарантирания размер на депозитите от 04.12.2014 г. при приложението на чл.23, ал.1 ЗГВБ (отм.).

За да се задейства схемата за гарантиране на депозитите, Директива 94/19/ЕО предвижда процедура само от три стъпки: 1) компетентният орган се уверява, че депозит, който е дължим и платим, не е бил изплатен от кредитна институция; 2) в рамките на пет работни дни след това заключение, компетентният орган трябва да определи дали съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити, които са дължими и платими, и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; 3) схемата за гарантиране на депозити трябва да е в състояние да изплати надлежно доказаните вземания на вложителите в рамките на 20 (двадесет) работни дни, след като компетентният орган е взел своето решение. Обстоятелството, че ЗГВБ (отм.) обвързва началото на срока от 20 работни дни за изплащане на гарантираните депозити с решението за отнемане на лиценза на кредитната институция е ирелевантно, тъй като, както е приел СЕС в т.1 от диспозитива на решението по дело С-571/16, разпоредбите на чл.1, § 3 и чл.10, § 1 от Директива 94/19/ЕО не допускат национално законодателство, което се отклонява от сроковете за установяване неналичността и за изплащане на депозитите. Изискванията на директивата са „да не се възпрепятства бързото изплащане“, като удължаване на императивните срокове може да се извършва само „при изключителни обстоятелства“.

Неоснователно е позоваването на ответника за неносене на отговорност от страна на БНБ и нейните органи. Не е приложима разпоредбата на чл.79, ал.8 ЗКИ (ред., ДВ, бр.27 от 2014 г.), според която Българската народна банка, нейните органи и оправомощените от тях лица не носят отговорност за вреди при упражняване на надзорните си функции освен ако са действали умишлено. Само физическо лице може да формира субективно отношение към нарушението и в този смисъл да действа умишлено. Отговорността на държавата за вреди, причинени на субектите от нейните органи, е конституционно закрепен принцип - чл.7 от Конституцията на Република България, и е обективна съгласно чл. 4, ал. 1 ЗОДОВ.

Следователно разпоредбата на чл.79, ал.8 ЗКИ не може да изключи и не изключва обективната отговорност на БНБ за вредите, причинени на лицата от дейността на нейните органи, осъществяващи надзорни функции, а по скоро сочи кога може да се ангажира отговорността на виновните длъжностни лица, осъществяващи тези функции.

Не се споделят доводите на ответника, че не е налице изобщо претърпяна вреда от ищцата. Вредата, която последната е претърпяла от бездействието на БНБ, е в размер на законната лихва за забава да се възстанови гарантираният размер на влога ѝ в съответните срокове. Ищцата е имала парично вземане в гарантиран размер за неналичния си депозит, което ѝ е изплатено, но чиято изискуемост е зависела от решението на БНБ за установяване неналичността на депозитите в К.. След като БНБ се е забавила да установи неналичността на депозитите в К., е забавила възникването на изискуемостта на вземанията на вложителите в К. за гарантирания им размер. Обезщетяването на забавено парично изпълнение е чрез изплащане на законната лихва за срока на забавата. Вредата за ищцата се изразява в пропуснатата полза от невъзможността за ползване на паричния капитал от 196 000 лв.

Относно началната дата на периода, за който се дължи обезщетение, следва да се посочи, че срокът от пет работни дни по чл.1, § 3, б.і) от Директива 94/19/ЕО, в който БНБ е била длъжна да издаде изричен акт за установяване неналичността на депозитите, считано от 20.06.2014 г. (датата на поставянето на К. под надзор), изтича на 27.06.2014 г. След този момент действително БНБ е в нарушение на посочената разпоредба, но постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите, не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане, а се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити, съответно започва да тече срокът за изплащане. По аргумент от чл.23, ал.5 ЗГВБ (отм.), при вземане на дължимото се решение по чл.1, § 3, б.і) от Директивата в петдневния срок – т.е. най-късно на 27.06.2014 г., то срокът от 20 работни дни за изплащане на депозитите изтича на 25.07.2014 г. От следващия ден – 26.07.2014 г., ищецът започва да търпи реални вреди, поради неизплащане на гарантирания размер на депозита. Решението за обявяване неналичността на депозитите е взето на 06.11.2014 г., когато е отнет лицензът на К. и е стартирана процедурата по компенсиране по чл.10 от Директивата. От тази дата включително БНБ вече не осъществява незаконосъобразно бездействие, поради което за този период до датата на изплащане на депозита на ищеца липсва основание да се търси обезщетение от този ответник. Поради това периодът, за който се дължи обезщетение, е от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г.

Размерът на обезщетението, изчислен въз основа на нормативно определената законна лихва върху сумата 196 000 лв. за периода от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г., възлиза на сума в размер на 5 624,38 лв., изчислена по калкулатора за законната лихва, достъпен на страницата на НАП в интернет. За разликата над този размер и за период, извън посочения по-горе, искът за имуществени вреди е неоснователен и следва да се отхвърли.

Неоснователна е и тезата на ответната страна, че с изплащането на сумата от 196 000 лв. е платена част от главницата по влога и част от начислената лихва. Действително има данни, че К. е начислявала лихва върху депозита на ищцата до 06.11.2014 г., но тази лихва не следва да се има предвид, тъй като в случая се касае за договорна лихва, основана на двата договора за платежни услуги, сключени между ищеца и ответника и има възнаградителен характер. Претендираното обезщетение обаче само се определя чрез размера на законната лихва, но има съвсем друг характер, а именно санкционен. Вредата за ищцата в случая се изразява в пропуснатата полза от невъзможността за ползване на паричния капитал от 196 000 лв. и е независима от вземанията, които депозита към К. гарантира. В случая не е налице начисляване на лихва върху лихва. Както бе посочено по-горе, касае се до различни по своята правна същност плащания. Начислената договорна лихва от К. АД по депозитите на ищеца има възнаградителен характер и се основава на сключените между страните рамкови договори. От друга страна обезщетението за причинените вреди само се изчислява посредством законната лихва, но по своята същност има санкционен характер и не представлява лихва, а обезщетение.

С оглед изложеното Съдът намира, че искът е основателен и доказан за сумата в размер на 5 624,38 лв. и в този размер следва да бъде уважен, а за горницата над 5 624,38 лв. следва да бъде отхвърлен.

2. Съдът намира искането за обезщетение за причинени имуществени вреди, изразяващи се в разликата между вложения от ищцата размер на суми по банкови депозити, открити в „Корпоративна търговска банка“ АД, и изплатения от Фонда за гарантиране на влоговете в банките гарантиран депозит в размер на 196 000 лева, за неоснователно.

Не следва да се приема тезата на ищцата, че БНБ чрез своите органи не е изпълнила задълженията си относно приложението на банковия надзор. Не се установява даването или не на надзорни предписания от тези органи да е обусловило поставянето на К. под особен надзор и отнемането на лиценза ѝ. Съдът намира, че сочените от ищца бездействия на БНБ не са формирани от неизпълнение на пряко задължение за действие от нормативен акт. Съгласно Решение на СЕС по дело С-571/2016 правото на Съюза не допуска правото на обезщетение да зависи от това вредата да е умишлено причинена от съответния национален орган. С оглед на това чл.79, ал.9 ЗКИ не намира приложение в настоящия казус. В случая не е доказана и връзка между сочените неизпълнения и поставянето на К. под особен надзор и отнемането на лиценза.

Разсъждавайки на плоскостта на доказването, Съдът отчита, че доказателствената тежест означава задължение за представяне на доказателства. Принципите на обективната истина и служебното начало в процеса налагат Съдът да основе констатациите си за всеки факт върху наличните доказателства, без значение дали те са представени от страната, чиято е доказателствената тежест относно този факт, от противната страна по спора, или са издирени служебно от Съда. При това положение въпросът за доказателствената тежест се свежда до последиците от недоказването. Доказателствената тежест се състои в правото и задължението на Съда да обяви за ненастъпила тази правна последица, чийто юридически факт не е доказан. Съдът следва да се произнесе по спорния предмет, наведен с жалбата, като го уважи или отхвърли, независимо дали в съдебното производство страните са ангажирали доказателства. Изпълнението на това задължение от страна на Съда означава при отсъствие на доказване, да се приеме, че недоказаното не е осъществено. А щом не е осъществен юридическият факт, не могат да настъпят и последиците, които материалноправната норма свързва с неговото проявление.

След като тежестта на доказване се изразява в правото на Съда да приеме за неслучил се всеки факт за чието съществуване няма доказателства по делото, тя е приложима тогава, когато на страната, носеща тежестта на доказване, са дадени съответните указания. Още с разпоредителното заседание от 03.05.2022 г. Съдът указа на ищцата, че носи доказателствена тежест да установи онези факти и обстоятелства, от които претендира за нея да настъпят благоприятни правни последици, а именно: осъждането на ответника за заплащане на обезщетение в претендирания размер, вследствие на причинени от него неимуществени вреди от описаните от ищцата бездействия, незаконосъобразността на бездействието, причинените ѝ вреди от това бездействие, причинно-следствената връзка между незаконосъобразността на бездействието и вредите.

В хода на съдебното производство ищцата не доказа по безспорен и категоричен начин, че са налице елементите на фактическия състав на чл.1 ЗОДОВ и претендираните от нея имуществени вреди. Ето защо следва да се приеме, че не са настъпили твърдените от ищцата имуществени вреди. Съдът намира, че по делото не се установява да са налице сочените от ищцата незаконосъобразни бездействия, като не бе доказана и причинната връзка между твърдените бездействия с твърдения вредоносен резултат – претърпяна от ищцата имуществена вреда.

За да е основателен искът по чл.1, ал.1 ЗОДОВ, следва да е настъпила вреда от твърдените бездействия на БНБ чрез нейни служители. В случая не се доказва наличието на претърпени от ищца имуществени вреди. Такива ще са налице, ако се докаже намаляване на имуществото

на ищцата, чрез намаляване на активите или увеличаване на пасивите (задълженията). В конкретния случай не се установява такова намаление. Вземането на ищцата за остатъка над 196 000 лв. не е погасено, то е в списъка на кредиторите, поради което все още като вреда не е обективизирано за ищцата поради възможността да бъде удовлетворено изцяло или частично. Вреда би настъпила едва след приключване на несъстоятелността и то само ако не ѝ е изплатена цялата сума.

От доказателствата по делото се установява, че невъзможността на ищцата да получи от К. депозирани си в банката парични средства се дължи на изпадане на банката в неплатежоспособност. Дори и да бъде категорично установено, че БНБ не е извършвала ефективен контрол върху дейността на К., то това обстоятелство не е довело до неплатежоспособност от страна на К.. Липсва пряка и непосредствена причинна връзка между посочените от ищцата действия, респективно бездействия от страна на БНБ, и вредите, които се претендират. Начинът на удовлетворяване на кредиторите в производство по несъстоятелност и в частност при несъстоятелност на банка е законово регламентиран и в него не участва БНБ.

Редът за обезпечаване вземанията на вложители от кредитна институция, обявена в несъстоятелност, се съдържа в разпоредбите на чл.9, ал.1 от Закона за гарантиране на влоговете на банките и чл.2, ал. 1 от Закона за банковата несъстоятелност. По силата на чл.9, ал.1 ЗГВБ фондът гарантира пълно изплащане на сумите по влоговете на едно лице в една банка независимо от броя и размера им до 196 000 лв. В случая този размер е изплатен на ищца. А според чл.2, ал.1 З. производството по несъстоятелност за банка има за цел да осигури във възможно най-кратък срок справедливо удовлетворяване на вложителите и другите кредитори на банката. По делото е доказано, че вземането на ищцата е прието в производството по несъстоятелност на К..

Анализът на правната уредба води до извода, че не са налице предпоставките на чл.1, ал.1 ЗОДОВ за присъждане на суми, представляващи вложени средства в кредитна институция. Вредите, обосновани от ищца в исковата молба, са причинени от дейността на търговското дружество, а не са резултат от административната дейност на държавни органи и институции. Правилото на чл.8, ал.3 ЗОДОВ предвижда, че когато закон или указ е предвидил специален начин на обезщетение, този закон не се прилага. След като е предвиден специален ред за удовлетворяване на вземането, което следва да стане в производството по несъстоятелност, повторното му предявяване на същото това вземане по реда на ЗОДОВ би довело до неоснователно обогатяване.

С оглед изложеното Съдът намира, че искът е неоснователен и недоказан и като такъв следва да бъде отхвърлен.

С оглед изхода на спора и своевременното направеното искане от ищцата, в полза на последната следва да се присъдят разноски. Същите се установиха в размер на 10 лв. за държавна такса. Съдът намира, че в случая е приложима редакцията на чл.10 ЗОДОВ до изменението ѝ със ЗИД на ЗОДОВ с ДВ, бр.94 от 29 Ноември 2019 г. Това следва от § 6, ал.1 от ПЗР на ЗИДЗОДОВ, обн. ДВ, бр.94/2019 г., според която: този закон се прилага за предявените искови молби след влизането му в сила. Исковата претенция е предявена преди влизането в сила на указания ЗИДЗОДОВ. Нормата на чл.10, ал.4 ЗОДОВ (ред. ДВ, бр.43/2008 г.) предвижда, че ако искът бъде уважен изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищца внесена държавна такса. В полза на ищцата не следва да се присъждат разноски за адвокатско възнаграждение, тъй като не са представени доказателства за заплащане на такова.

По искането на ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение и разноски за възнаграждение на вещо лице Съдът намира, че е приложима редакцията на чл.10 ЗОДОВ до изменението ѝ със ЗИД на ЗОДОВ с ДВ, бр.94 от 29 Ноември 2019 г. Това следва от § 6, ал.1 от ПЗР на ЗИДЗОДОВ, обн. ДВ, бр.94/2019 г., според която: този закон се прилага за предявените искови молби след влизането му в сила. Исковата претенция е предявена преди

влизането в сила на указания ЗИДЗОДОВ. По тези съображения чл.10, ал.4 ЗОДОВ като нова разпоредба, приета с посоченото изменение на закона, е неприложима, приложима е правната уредба съгласно ДВ, бр.43/2008 г.

Съгласно чл.10, ал.2 ЗОДОВ, в действащата редакция – ДВ, бр.43/2008 г., предвижда ищецът да бъде осъден да заплати на ответника само разноски по производството когато искът отхвърлен изцяло и само ако изцяло оттегли иска или се откаже от иска изцяло. Без съмнение разпоредбата има предвид разноски по съдебното производство, а не присъждане на възнаграждение за процесуален представител на ответника. По искането на ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение, чл.10, ал.2 ЗОДОВ в относимата редакция, е неприложим, нито друго правно основание по АПК или ГПК, поради следните съображения:

-в разпоредбата на чл.10, ал.2 ЗОДОВ, която е специална по отношение нормите на чл.143 АПК и чл.78 ГПК, законодателят не е предвидил изрично при отхвърляне изцяло или частично на предявените искове, на ответника да се дължи заплащане на възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв или юрисконсултско възнаграждение, ако е бил защитаван от юрисконсулт.

-липсата на изрична уредба по този въпрос не е празнота в правото, която следва да се запълни по аналогия на закона чрез прилагането на норми на АПК или ГПК. Това е така именно поради наличието на изрична уредба по този въпрос в чл.10, ал.2 ЗОДОВ по отношение на ищеца.

-в подкрепа на извода, че българският законодател е ограничил чрез специална уредба финансовата тежест, която следва да понесат ищите по исковете за вреди на основание чл.1, ал.1 ЗОДОВ, е и даденото тълкуване от Европейският съд по правата на човека за правото на достъп до съд по чл.6, т.1 от ЕКПЧОС - решението от 12 юли 2007 г. по делото С. срещу България, в което Съдът е приел, че: "от практическа гледна точка налагането на съществена финансова тежест след приключването на процедурите може да играе ролята на ограничение на правото на достъп до съд...", "останалите разноски също не следва да съставляват неразумно ограничение на правото на достъп до съд." - т.54 и т.59 от мотивите на решението. Именно след постановяване на това решение е приета редакция на чл.10, ал.2 ЗОДОВ, с ДВ, бр.43/2008 г.

-юрисконсултското възнаграждение не съставлява „разноски по производството“ по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ. В чл.10, ал.3 ЗОДОВ законодателят е предвидил хипотезите, в които ответникът може да бъде осъден да заплати на ищеца държавна такса, разноски и възнаграждение на адвоката или юрисконсулта за процесуално представителство, ако искът бъде уважен изцяло или частично. Законодателят идентично е разграничил възнаграждението за един адвокат от разноските по производството в текстовете на чл.143, ал.1 АПК и в чл.78, ал.1 ГПК. Друг извод не следва и от съдържанието на чл.75 и 76 ГПК - разноските по производството са такива за свидетели и вещи лица и касаят разходи, необходими за извършване на процесуални действия по искания на страните (чл.76 ГПК), т.е. разноски за събиране на доказателства в хода на съответното съдебно производство и които се определят от съда.

-по арг. от чл.15, ал.3 от Закона за нормативните актове, разпоредбите възлагащи финансови тежести за една от страните по делото, следва да се тълкуват стриктно. А от съдържанието на обсъдените разпоредби следва извода, че законодателят изрично разграничава понятията "разноски за производството" от възнаграждение за един адвокат, респ. юрисконсултското възнаграждение. Последните, макар и да са разходи по делото за съответната страна, не са разноски по производството по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ.

В заключение в приложимата редакция на чл.10 ЗОДОВ следователно не е предвидено изрично заплащане на юрисконсултско възнаграждение в негова полза, в хипотезата на отхвърляне на иска, а норми по АПК или ГПК, уреждащи в тежест на ищеца дължимост на такова възнаграждение, са неприложими.

На същото основание е неоснователна претенцията на ответника за присъждане и на разноски

за ССЕ, като следва да се припомни, че по силата на чл.10, ал.2 ЗОДОВ в приложимата ред. - ДВ, бр.43/2008 г., „Ако искът бъде отхвърлен изцяло, съдът осъжда ищеца да заплати разноските по производството.“. В случая искът не е отхвърля изцяло, а частично.

По тези съображения Съдът намира, че приложимата правна уредба по ЗОДОВ не предвижда присъждане на ответника съдебни разноси и на юрисконсултско възнаграждение при частично отхвърляне на иска, с оглед на което искането не следва да бъде уважено.

Така мотивиран и на основание чл.10 от ЗОДОВ и чл.203 от АПК, Административен съд-София град,

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Българската народна банка да заплати на П. П. П. от [населено място], ЕГН: [ЕГН], сумата в размер на 5 624,38 лв. (пет хиляди шестстотин двадесет и четири лева и 38 ст.), представляваща обезщетение за имуществени вреди – лихва за забавено плащане върху гарантирания размер на вложенията (196 000 лв.) в "Корпоративна търговска банка" АД вследствие бездействие на БНБ да обяви депозитите в "КТБ" АД за безналични.

ОТХВЪРЛЯ иска за имуществени вреди за разликата над сумата от 5 624,38 лв. до предявения размер от 8 627,97 лв., като неоснователен и недоказан.

ОТХВЪРЛЯ иска за имуществени вреди за сумата от 2 000 лв. – част от сумата 70 188,73 лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди – разлика между размера на вложенията в "КТБ" АД на П. П. П. от [населено място], и изплатения й гарантиран депозит.

ОСЪЖДА Българската народна банка да заплати на П. П. П. от [населено място], ЕГН: [ЕГН], разноси по делото в размер на 10 лв. (десет лева) за държавна такса.

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба или протест пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: